

Simbol slovenstva

Triglav je naš

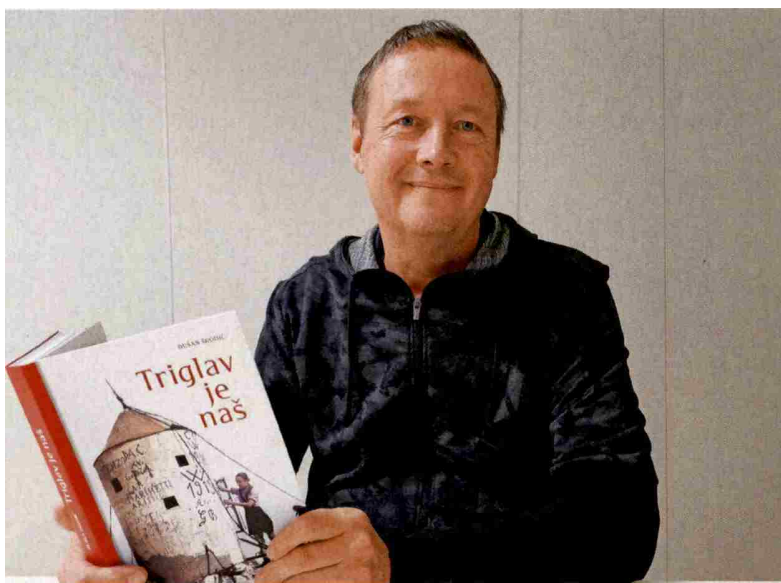
Manca Ogrin

Dušan Škodič je dobro poznan ljubiteljem planinske literature in bralcem **Planinskega vestnika**, novembra lani pa je ob 130. obletnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva (SPD), predhodnika **Planinske zveze Slovenije**, izšla njegova najnovejša knjiga **Triglav je naš**. V njej na podlagi nepričakovano odkritih arhivov na novo osvetljuje začetke organiziranega planinstva in **alpinizma** na Slovenskem, od druge polovice 19. stoletja do prve svetovne vojne. Prinaša nazoren opis dejavnosti SPD, v ozadju katerih so

pokazalo, da je bil SPD v začetku skoraj tri leta še član avstrijskega dela Nemško-avstrijskega **planinskega društva** (DÖAV), o dogajanju pa priča zelo sočna in ostra korespondenca med vodilnimi, polna »Kekčevih ukan« in »češarkov v Bedančev nos«, kot **Škodič** postavlja številne vzporednice med Vandotovo pri-povedjo o junaškem Kekcu in preneseno zgodbo mladega SPD.

Kot zapiše v knjigi, je Kranjska sekcija na SPD gledala kot na muho enodnevnico, v resnici pa je bilo vse kaj drugega kot muha enodnevnica. Jakob Aljaž, ki je z

Jakob Aljaž je poleg tega pod vrhom uredil Staničevo zavetišče, Aljaževo kapelo na Kredarici, Aljažev dom v Vratih; uglasbil je slovensko planinsko himno Oj, **Triglav**, moj dom, poskrbel za nadelavo poti na **Triglav**. Ob koncu leta 1897 je **Planinski vestnik** objavil kratko razmišljanje Jakoba Aljaža z naslovom Kaj bodo naši potomci s **Triglavom** počeli ter podnaslovom Božične sanje Aljaževe. V njem je razmišljal o zanimivi viziji – da bo nekoč na vrhu **Triglava** stal grand hotel, do njega pa bo vozil električni vlak. Danes si težko predstavljamo

Dušan Škodič, avtor knjige **Triglav je naš**

bila nacionalna trenja vse očitnejša in vse bolj groba, vanje pa avtor domiselno vplete še zgodbo o simbolu slovenstva **Triglavu**. V središču drugega dela knjige je **alpinizem** z vrsto doslej neznanih zanimivosti o Klodwigu Tschadu, dre-novcih in drugih ter o Julijskih Alpah, strahospoštovani Steni in načrtovanju gradnje zobate železnice na **Triglav**.

Z ustanovitvijo Slovenskega **planin-skega društva** 27. februarja 1893 se je končal nemški monopol v slovenskih gorah in je nastopil nacionalni boj za slovenski obraz naših gora, ki je trajal do konca prve svetovne vojne. Nepriča-kovano odkritje arhivov v Innsbrucku je

Dovjega vsak dan od blizu zrl na **Triglav**, je za razliko od planinskih funkcionarjev, ki so večino časa utrjevali obrambne polo-žaje iz Ljubljane, »zgrabil bika za roge«. Iz svete jeze, ker so bili slovenski planinci nezaželeni v Dežmanovi koči (danes Dom Valentina Staniča pod **Triglavom**), se je odločil, da bo pod **Triglavom** postavil slovensko kočo, danes **Triglavski dom** na Kredarici (1896), že prej, le dve leti po ustanovitvi SPD, pa je dal postaviti **Alja-žev stolp** na **Triglavu** (1895), s to prepros-to potezo pa matiral Nemce: »Ni nastopil kot osvajalec, temveč je **Triglav** približal vsem ljudem, vendar na način, da je bilo vsem jasno, čigav je vrh.«

Triglav je naš – kot nacionalni simbol je zasidran v zavest Slovencev. To je danes dejstvo, v zgodovini pa ni bilo vse tako črno-belo. Dušan **Škodič**, avtor knjige **Triglav je naš**, na podlagi nepričakovano odkritih arhivov vznemirljivo osvetljuje začetke organiziranega planinstva in **alpinizma** na Slovenskem, kjer je imel pomembno vlogo simbol slovenstva **Triglav**.

ta projekt, a v času, ko so se v tujini že gradile železnice, na primer na Jungfrau in Zugspitze, to ni zvenelo bogokletno. Leta 1907/1908 sta nastala celo dva projekta konstruktorja Fritza Steinerja – za cenejšo turistično cesto z vzpenjačo ter dražjo in udobnejšo železniško progo z zobato železnico prav na vrh **Trigla-va**, z vmesno postajo na Velem polju. »V turizmu se je že od nekdaj skrivalo veliko denarja in tega so se zavedali tudi vlagatelji pred stoletjem, ko je železnica približala največje slovenske bisere mno-žicam. Kako bi se ob **Aljaževem stolpu** tedaj gledali resnični turisti in tisti, ki bi za vzpon prelili obilo znoja in zapravili dva dni časa, ne vemo. V tem primeru sta nas predvsem nesrečna vojna in razpad cesarstva rešila, da nam o tem ni treba razmišljati. Načrti so torej, če ironično pripomnimo, zaradi usodnih strelav na prestolonaslednika v Sarajevu ostali po-zabljeni v zaprašenih fasciklih, **Triglav** pa v domeni planincev,« sklene **Škodič**. ●